

Türkiye’de İş Dünyasının Sürdürülebilirlik Gündemi

S360

Özet

Türkiye’de faaliyet gösteren şirketler sürdürülebilirliği gündeme aldıklarında neleri önemsiyor, neleri tartışıyorlar? Küresel trendler ve gündem ile ne kadar hizadalar?

Bu sorulardan yola çıkarak bu çalışmada, şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarında öncelikli olarak belirledikleri konu başlıklarını kümülatif bir analizle değerlendirerek Türkiye’de iş dünyasının sürdürülebilirlik önceliklerinin neler olduğunu ortaya koymayı amaçladık. Bu amaçla, Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan ve sürdürülebilirlik konularını öncelikli konular matrisi ile raporlayan 32 şirketin verisini derleyerek ortak bir önceliklendirme matrisi oluşturduk. Çalışmanın veri toplama sürecinde S360’ın geçmiş üç yıllık dönemde doğrudan birlikte çalıştığı ve çalışmalarını halka açık şekilde paylaşan 13 şirketin verisini değerlendirirken, geri kalan şirketlerin halka açık olarak paylaştıkları veriyi kullandık.

32 şirketin önceliklendirme analizi birlikte incelendiğinde en yüksek öncelikli konunun ekonomik alanda Finansal performans, en düşük öncelikli konunun ise çevresel alanda Biyoçeşitlilik olduğunu görüyoruz. Çalışmada aynı zamanda şirketler ve paydaşları için ayrı ayrı öncelikli konuları değerlendiriyor, 32 şirket tarafından en çok yinelenen konu başlıklarına da göz gezdiriyoruz. Çalışmanın son bölümünde, şirketlerin raporlarında Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları’nı ne oranda esas aldıklarını inceliyor, bu temel rehberi ne derece kullandıklarına dair bir tartışma ortaya koyuyoruz.

Bölümler arası
geçiş sağlar

1

2

3

içindekiler
sayfasına gider

İçindekiler

Özet

2

Giriş

5

Metodoloji

7

Bölüm 1

10

Türkiye'de sürdürülebilirlik konularının 'en'leri

Bölüm 2

18

Şirketlerin önceliklendirme analizinde hangi konular daha çok gündemde?

Bölüm 3

23

Şirketlerin önceliklendirme analizinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları nasıl konumlanıyor?

Sonuç

25

Ek

26

Metodolojiye yönelik ek veriler

Giriş

Küresel sistem ve yatırımların geleceği kökünden değişiyor. Bu değişim son yıllarda sürdürülebilirlik perspektifinin yatırımcı ilişkileri, şirketlerin strateji ve iş modellerine gittikçe yerleşmesi ve aranan bir kriter olarak değerlendirilmesiyle hız kazandı. Artık halka açık bir şirketin, hissedarlar için kısa vadeli getirileri en üst düzeye çıkarmaya odaklanmak yerine tüm paydaşlarına, aynı zamanda müşterilerine, tedarikçilerine, çalışanlarına, etkilediği topluluklara ve çevreye iyi hizmet etmeye odaklanması ve bunu şeffafla paylaşması bekleniyor. Bu şeffaflık yatırımcıların gözünde de en önemli kriter haline geldi.

Dünya piyasalarında yönetilen varlıkların büyük ve artan bir kısmı, Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ÇSY) kriterlerini yatırım süreçlerine dahil eden varlık yöneticileri ve sahiplerinde. Öyle ki, Birleşmiş Milletler Sorumlu Yatırım İlkeleri'nin (UNPRI), günümüz itibarıyla toplam değeri 81,7 trilyon ABD doları varlık yönetimine sahip olan 2.000'in üzerinde imzacısı bulunuyor. Bu sayı 2010 yılında 800 imzacı ile 22 trilyon ABD doları ederindeydi. 10 yıllık bir sürede bu ilkeleri benimseyen varlık yöneticisi sayısı iki katından fazla; bu varlık yöneticilerinin kontrolünde olan meblağ ise üç katından fazla arttı. Bir başka veri ise yatırım araştırma ve analiz şirketi olan Morningstar'a ait. Şirketin araştırmalarına göre sürdürülebilirliğe odaklanan yatırım fonları 2018'de neredeyse 5,5 milyar ABD doları kendine çekiyorken 2019'da dört katına çıkarak 20,6 milyar ABD doları net sermaye akışını kendine çekti.¹

Yatırımcıların böylesi bir dönüşüm geçirdiği küresel sistem, şirketleri de her geçen gün daha çok şeffaflığa teşvik ediyor. Özellikle halka açık şirketler için sürdürülebilirlik raporları ile performanslarını kamuya açıklamak daha da önemli hale geldi. Bunun yanı sıra, küresel sistemin ve piyasanın getirdiği belirsizlikleri yönetmek için sürdürülebilirlik performansı ve iş stratejisini entegre etmek gün geçtikçe daha önemli oluyor.

Sürdürülebilirlik performansının raporlanmasında ve şirket stratejilerinin belirlenmesinde önceliklendirme analizi omurga niteliği taşıyan bir yöntem. Şirketler, önceliklendirme analizini, çevresel, sosyal ve yönetim (ÇSY) alanlarındaki performanslarını etkin olarak ölçmek; kısa, orta ve uzun dönemde odaklanacakları konuları belirlemek; gelecekteki operasyonları ile hem şirket hem de tüm paydaşları için ortak değer yaratacak alanları tespit etmek amacı ile uyguluyor. Öncelikli konuların belirlenmesi sürecinde şirketler yerel ve küresel trendleri incelemenin yanı sıra iç ve dış paydaşlarına, paydaş analizi ile erişerek onlardan aldıkları girdilerle katılımcı bir süreç yaratmış oluyor.

Aralarında Apple, IKEA, JPMorgan, Nestle ve Michelin gibi şirketlerin de bulunduğu 159 raporu inceleyen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (WBCSD) Reporting Matters 2019 raporuna göre önceliklendirme analizlerini ortaya koyan şirketlerin %86'sı süreçlerini anlatmanın yanı sıra analizlerini bir matris ile paylaşıyorlar. 2015'te %82 olan bu oran, raporlama trendlerinde önceliklendirme matrisleri ile daha açık, anlaşılır veri ve süreç paylaşımının arttığına işaret ediyor.²

Türkiye'de ise şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını raporlamalarının gelişmekte olan bir trend olduğunu söylemek mümkün. 2018 yılında yaklaşık 400 şirket sürdürülebilirlik performansını açıklamış. 2010 yılında sürdürülebilirlik raporlaması yapan sadece 18 organizasyon olduğu düşünüldüğünde, bu alanın giderek ilerlediği söylenebilir.³ Ancak Türkiye'de sürdürülebilirlik performansını raporlayan şirketlerin tamamı önceliklendirme analizi gerçekleştiriyor. Öte yandan, bu alanda şirketlerin performansının gelişmekte olduğu savunulabilir. Sürdürülebilir Kalkınma Derneği'nin Reporting Matters 2019 Türkiye raporuna göre, değerlendirilen şirketlerin %24'ü önceliklendirme analizi konusunda önceki yıl ile karşılaştırıldığında performansını geliştirmiş.⁴

1. Hale, Jon. Morningstar, *Sustainable Fund Flows in 2019 Smash Previous Records*, 2020.
2. World Business Council for Sustainable Development, *Reporting matters Navigating the landscape: a path forward for sustainability reporting WBCSD 2019 Report*, 2019.
3. Aras, G., Özsoğün Çalışkan, A., Esen E., Kutlu Furtuna, O. *Türkiye'de Entegre Raporlama: Mevcut Durum, Paydaşların Algı ve Beklentileri*, ACCA, CFGS, KPMG, 2019.
4. Sürdürülebilir Kalkınma Derneği, *Reporting Matters 2019 Türkiye Raporu*, 2019.

Bu çalışmanın amacı, seçilen şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarında öncelikli olarak belirledikleri konu başlıklarını kümülatif bir analizle değerlendirerek, Türkiye’de iş dünyasının sürdürülebilirlik önceliklerinin haritasını çıkarmak ve iş dünyasının küresel ÇSY trendleri ışığında dönüşümüne ayna tutmak. Çalışma, Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan, 13’ü S360’ın doğrudan çalıştığı şirketler olmak üzere farklı sektörlerden 32 şirketin halka açık olarak paylaştığı sürdürülebilirlik raporlarını mercek altına alıyor ve şirketlerin hem kendi stratejileri, hem paydaşları, hem de küresel trendleri baz alarak hazırladıkları **önceliklendirme matrislerine** odaklanıyor. Analiz, ele alınan şirketlerin matrislerini inceleyerek konsolide bir önceliklendirme matrisi sunuyor. Bu sayede araştırma Türkiye’deki sektörleri çapraz kesen ve tüm şirketler için öncelikli olan, diğer bir deyişle Türkiye iş dünyasının öncelik verdiği konuları değerlendirme fırsatı sunuyor.

Analiz, şirketlerin en çok hangi konuyu önceliklendirdiğini, buna karşılık paydaşlar için en öncelikli konuların ne olduğunu ortaya koyarken şirketlerin ve paydaşların öncelikler konusunda ortaklaştığı ve ayrıştığı konuların hangileri olduğunu ve hangi konuların önceliklendirme sıralamasında geride kaldığını mercek altına alıyor. Çalışma, konuların şirketler ve paydaşlar için önceliklerini değerlendirmenin yanı sıra iki farklı analiz daha sunuyor. İlki, her bir şirketin uzun konu listesinde yer alan konu başlıklarını inceleyerek hangi konuların en çok tekrarlandığını tespit etmek. Bu tespit, Türkiye’de

sürdürülebilirlik gündemini en çok hangi konuların meşgul ettiğini anlamak açısından önemli. İkinci analiz ise, öncelikli konuların sürdürülebilirlik raporlarında çerçevelenmesinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)’nın nasıl bir katkı sunduğunu araştırıyor. Bu inceleme, SKA’nın şirketlerin önceliklendirme stratejisinde nasıl konumlandığını anlamaya olanak tanıyor.

Genel olarak Türkiye’deki sürdürülebilirlik trendlerini mercek altına aldığımız bu çalışma, aslında bir serinin başlangıcı niteliğinde. İlerleyen dönemlerde, farklı sektörlerin öncelikli konularına odaklanarak sektör odaklı bir analiz ile çalışmayı zenginleştirmeyi hedefliyoruz.

Türkiye’deki sürdürülebilirlik trendlerini mercek altına aldığımız bu çalışma, aslında bir serinin başlangıcı niteliğinde

Metodoloji

Çalışmanın amacı, seçilen şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarında öncelikli olarak belirledikleri konu başlıklarını kümülatif bir analizle değerlendirilerek Türkiye’de iş dünyasının sürdürülebilirlik önceliklerinin bir haritasını çıkarmak. Bu amaçla, çalışma kapsamına, Borsa İstanbul tarafından 1 Kasım 2019 tarihinde yayınlanan BİST Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan 56 **şirket** içinden, sürdürülebilirlik performansını kamuya açık şekilde öncelikli konular matrisi ile sunan 32 şirket dahil edildi. Raporlarında, öncelikli konularını uzun liste olarak paylaştıkları ancak bu konuların şirketleri için öncelik seviyelerini belirlemeyen şirketler ise çalışmaya dahil edilmedi.⁵

Analize dahil edilen şirketlerin sektörel dağılımı incelendiğinde, en fazla finans sektöründen şirketler öne çıkıyor. Şirketlerin sektörel dağılımı **aşağıdaki grafikte** özetleniyor.

Çalışma üç temel bölümden oluşuyor. **Birinci bölüm**, araştırma kapsamına dahil edilen şirketlerin kümülatif matrisi ile oluşturuldu. Bu amaçla, şirketlerin her birinin öncelikli konular matrisi incelendi. İncelenen matrislerde ele alınan tüm konu başlıkları bir uzun liste altında toplandı.

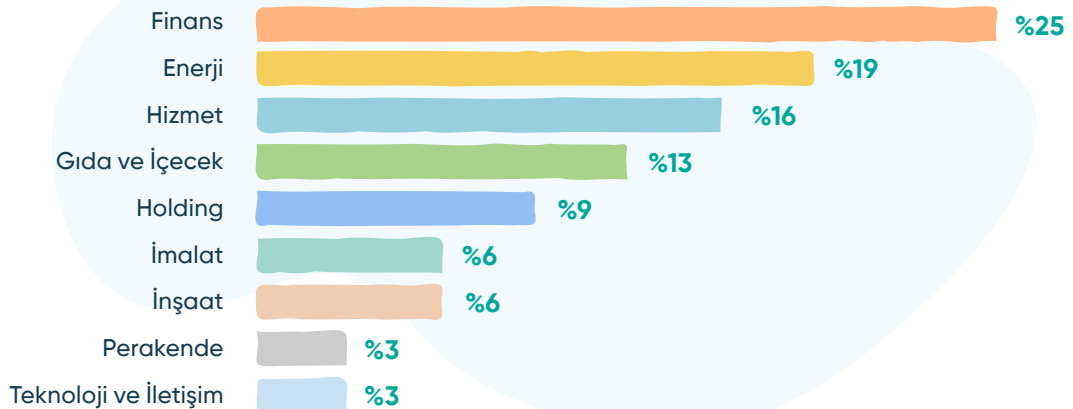
Bu uzun liste altında 40 konu başlığı ortaya çıktı. Uzun listenin oluşturulmasının ardından, kümülatif öncelikli konular matrisi konu listesinin belirlenmesi amacıyla sektöre özel konular kapsam dışı bırakıldı. Ayrıca, incelenen 32 matris içerisinde beş defadan daha az tekrar eden konular yeterli kapsayıcılığa ulaşmadığı kabulü ile listeden çıkarıldı. Buna ek olarak, aynı anlamı içeren fakat farklı tanımlamalar ile raporlarda yer alan konu başlıkları da tek konu başlığı altında birleştirildi. Sonuç olarak beş çevresel, dokuz sosyal ve 15 yönetim alanlarında olmak üzere toplam 29 konu başlığı değerlendirilmeye alındı.⁶

Konu başlıklarının belirlenmesinin ardından, her bir konu başlığının şirketlere ve paydaşlara göre ne düzeyde öncelikli görüldüğü altı birimlik bir ölçek üzerinden değerlendirildi. Farklı öncelik skalalarına göre oluşturulmuş olan önceliklendirme matrisleri, 6 en yüksek öncelik ve 0 en düşük öncelik seviyesi olmak üzere ortak bir ölçek üzerinde normalleştirildi; yani matrislerde farklı ölçeklerle verilen değerler ortak bir ölçeğe göre düzenlendi. Böylelikle farklı şirketlerin öncelik puanları karşılaştırılabilir hale getirildi.

5. Değerlendirmeye alınan sürdürülebilirlik raporları **Metodolojiye yönelik ek veriler** bölümünde listelenmektedir.

6. Analizde yer alan konu başlıkları Çevresel, Sosyal ve Yönetişim üst başlıkları ile **Metodolojiye yönelik ek veriler** bölümünde listelenmektedir.

Şirketlerin Sektörel Dağılımı

Kümülatif önceliklendirme matrisini oluşturmak amacıyla 32 şirketin 29 konu başlığı için belirlenmiş olduğu normalize öncelik puanı, şirketlerin 2019 yılı sonu itibariyle piyasa büyüklüklerine göre ağırlıklandırılarak hesaplandı ve öncelikli konular bu standartlara göre belirlenmiş oldu.⁷

Matrisin X eksenini, konuların şirketler için öncelik seviyesini gösterirken Y eksenini paydaşlar ve küresel dış trendler ekseninde konuları öncelik sırasına göre konumlamakta. Hem X hem Y ekseninde yüksek skor alan konular ise yüksek öncelikli konular olarak tanımlandı. Geri kalan konu başlıkları ise matristeki konumlarına göre orta öncelikli ve düşük öncelikli olarak iki başlık altında kümelendirildi.

X eksenini değerlerini, incelediğimiz tüm raporlarda aynı olmamakla birlikte genellikle şirketlerin ve iştiraklerinin iş stratejisi ve üst yönetimi temsil edenlerin görüşleri oluşturmaktadır. Y eksenini değerlerini ise raporlarda genellikle paydaşlar olarak nitelendirilen ve içerisinde şirketlere göre değişmekle birlikte genellikle şirketlerin çalışanları, analistler, basın, derecelendirme ve değerlendirme kuruluşları, düşünce kuruluşları, finansal kuruluşlar, hissedarlar, kamu kurumları ve düzenleyici otoriteler, müşteriler, rakipler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, tedarikçiler, iş ortakları, uluslararası organizasyonlar, üniversiteler, yatırımcılar ve yerel yönetimler gibi paydaşların olduğu gruplar belirler. Bu çalışmada X eksenini nitelendirirken "şirket", Y eksenine atıf yaparken ise "paydaş" kavramları kullanılmakta.

Çalışmanın **ikinci bölümü** şirketlerin sürdürülebilirlik gündemini en çok hangi konuların oluşturduğunu anlamayı hedefliyor. Bu çerçevede, önceliklendirme analizi çalışmaları kapsamında her bir konu başlığının kaç şirketin gündeminde (uzun konu listesinde) yer aldığı belirlendi. Bu sayede şirketlerin gündeminde tuttuğu konuların hangileri olduğu incelendi. Bu noktada analizin gündemde olan konular ile önceliklendirilen konuları farklı değerlendirdiğini hatırlatmak gerekiyor. Başka bir deyişle, bir konu başlığının kaç şirketin uzun konu listesinde bulunduğu o konunun gündemde tutulan bir konu olduğunu gösterirken, bu konuların matristeki konumları konunun önceliğini anlamaya yardımcı olmaktadır.

Son olarak, raporun **üçüncü bölümünde**, şirketlerin önceliklendirme stratejisine SKA'nın etkisi inceleniyor. Bunun için, Küresel Amaçlar'a rapor çerçevesinde hiç yer vermeyenler, faaliyetleriyle hangi SKA'ya katkı sağladığını raporlayanlar ve Kalkınma Amaçları'ı raporlarına daha derinlemesine entegre ederek öncelikli konularını SKA ile hizalayanlar olmak üzere üç kriter oluşturuldu. Araştırma kapsamına dahil edilen şirketlerin raporlarında Küresel Amaçlar'ı nasıl ele aldığı üç kriter altında incelendi. Buna ek olarak, raporlarında SKA'ya yer veren şirketlerin 17 amaç içinde hangi amaçlara referans verdiği analiz edildi.

7. Analizde yer alan konu başlıkları Çevresel, Sosyal ve Yönetişim üst başlıkları ile Metodolojiye yönelik ek veriler bölümünde listelenmektedir.

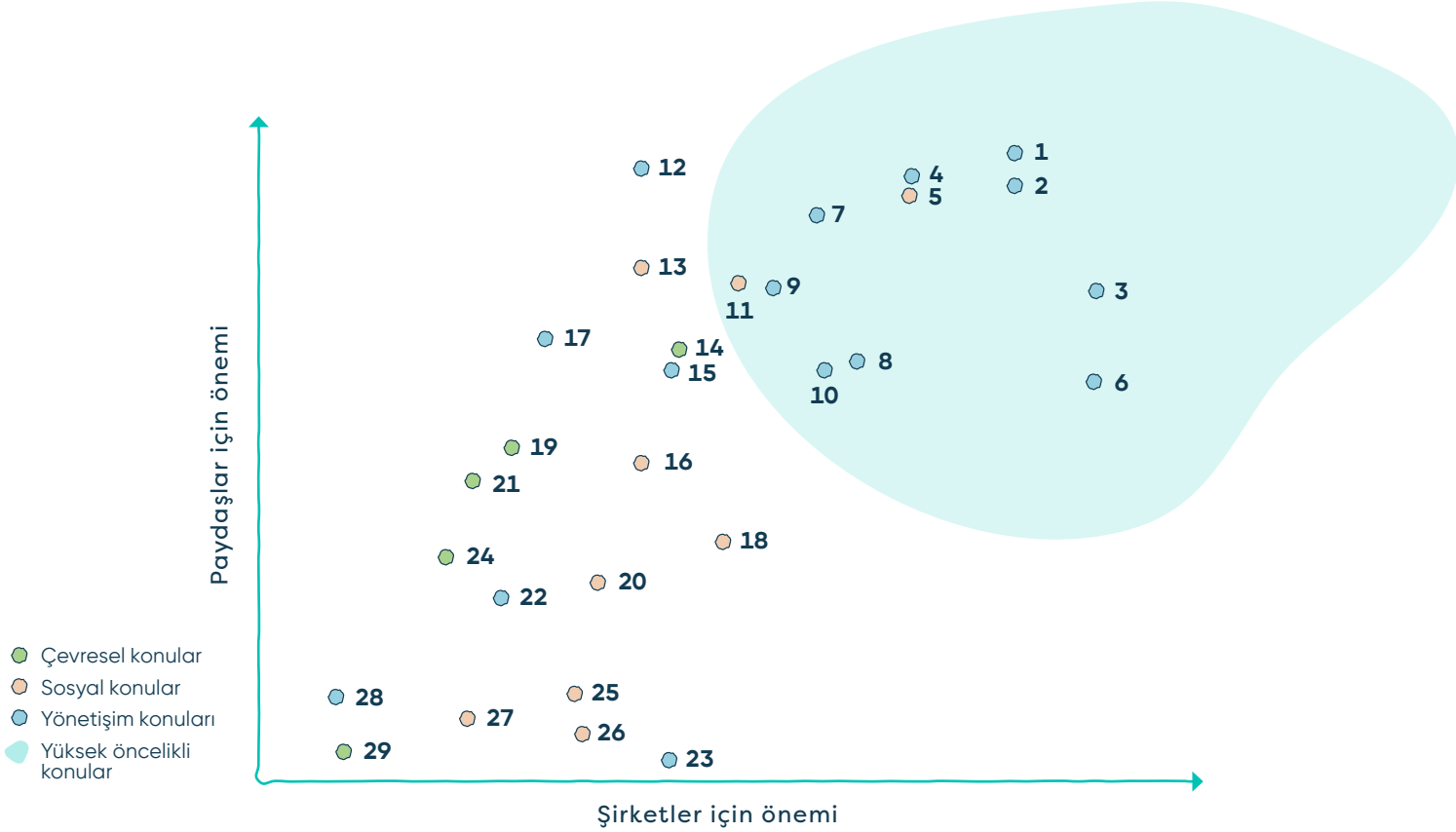
Araştırmada, 32 şirketin 29 konu başlığı için belirlediği öncelik puanı, şirketlerin 2019 yılı sonu piyasa büyüklüklerine göre ağırlıklandırılarak hesaplandı

Bölüm 1: Türkiye'de sürdürülebilirlik konularının 'en'leri

Bölüm 1:

Türkiye'de sürdürülebilirlik konularının 'en'leri

Yüksek öncelikli konular

1. Finansal performans
2. Ar-Ge ve inovasyon
3. Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler
4. Risk, fırsat ve kriz yönetimi
5. İş sağlığı ve güvenliği
6. Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti
7. Kurumsal yönetim
8. Sorumlu ürün ve hizmetler
9. İş etiği ve regülasyonlara uyum
10. Veri gizliliği ve bilgi güvenliği
11. Çalışan gelişimi ve yetenek yönetimi

Orta öncelikli konular

12. Kurumsal şeffaflık
13. Paydaş iletişimi ve iş birliği
14. İklim değişikliği ve enerji
15. Müşteri sağlığı
16. Çalışan ve insan hakları
17. Yolsuzluk ve rüşvetle mücadele
18. Çalışan bağlılığı ve memnuniyeti
19. Atık yönetimi
20. Fırsat eşitliği ve çeşitlilik

Düşük öncelikli konular

21. Hava kalitesi
22. Sorumlu hammadde
23. Sorumlu pazarlama
24. Su yönetimi
25. Yerel topluluklar üzerinde etki
26. Toplumsal yatırımlar
27. Yerel ekonomi ve istihdam
28. Tedarik zinciri yönetimi
29. Biyoçeşitlilik

32 şirketin sürdürülebilirlik raporlarının önceliklendirdiği konular kümülatif olarak analiz edildiğinde, konuların paydaş ve şirketlere göre önceliklerini gösteren dağılım yukarıdaki matriste özetlenmekte. Matriste hem paydaşlar hem de şirketler için en öncelikli 5 konu sırasıyla Finansal performans, Ar-Ge ve inovasyon, Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler, Risk, fırsat ve kriz yönetimi ile İş sağlığı ve güvenliği. Önceliklendirme sırasında her iki paydaş için de en az öncelikli görülen 5 konu ise Biyoçeşitlilik, Tedarik zinciri yönetimi, Yerel ekonomi ve istihdam, Toplumsal yatırımlar ve Yerel topluluklar üzerinde etki.

Matris incelendiğinde, en yüksek öncelikli konuların başında Finansal performans geliyor. Bu konu başlığının en yüksek önceliği taşıması hem içerik bakımından hem de araştırmaya dahil edilen şirketlerin sektör ağırlığı bakımından şartırtıcı değil. Güçlü bir finansal performansa sahip olmak, şirketlerin stratejilerini belirlerken ve sürdürülebilirlik önceliklerini uygularken birçok alanı çapraz kesen temel bir gereklilik olarak görülüyor.

Şirketler ve paydaşları için en yüksek öncelikli konu: Finansal performans

Öyle ki sürdürülebilirliğe yatırım yapılması şirketlerin sağlam, esnek ve dayanıklı bir ekonomik performans elde etmeleriyle yakından ilişkilendiriliyor.

Bununla birlikte, şirketlerce yüksek öncelikli olarak belirlenen konuların büyük çoğunluğunu yönetim alanındaki konular oluşturuyor.

Bu sonuç ile, şirketlerin istikrarlı olmayan ve sürekli değişen küresel ve yerel koşulları göz önüne alarak operasyonlarını sürdürmeleri ve hedeflerine ulaşabilmeleri için güçlü bir kurumsal yapıya büyük önem verdiği düşünülebilir.

Küresel trendler, değişime uyum sağlayabilmenin önümüzdeki dönemde şirketler için çok önemli bir özellik olacağını işaret ediyor. Bu noktada yüksek öncelikli konular arasında bulunan Ar-Ge ve inovasyon, Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler, Risk, fırsat ve kriz yönetimi, Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti, Veri gizliliği ve bilgi güvenliği gibi konuların yüksek öncelikli konular arasında olması, sürekli değişen koşullara karşı şirketlerin nasıl reaksiyon aldığını gösteriyor.

Şirketler kendilerine hız ve dayanıklılık katarken aynı zamanda sahip oldukları insan sermayesini korumaya yüksek önem veriyor. Bu doğrultuda yüksek öncelikli konular arasında bulunan İş sağlığı ve güvenliği ile Çalışan gelişimi ve yetenek yönetimi, şirketlerin gelecek yolculuğunda ikinci plana atmadığı diğer konular olarak gözüküyor.

Çevresel konuların hiçbiri, yüksek öncelikli konular arasında değil

Matrisin öne çıkardığı çarpıcı sonuçlardan biri, çevresel konulardan hiçbirinin şirketler ve paydaşları için yüksek öncelikli olarak belirlenen 11 konu başlığı içinde bulunmaması. Bu veri, sürdürülebilirliğin iş dünyasında daha çok çevresel konularla bağdaştırdığı algısını sorgulatması açısından dikkat çekici. "Sürdürülebilirlik" anlamının çevresel konularla özdeşleştirilmesinin ötesine geçildiğine işaret etmekle birlikte, şirketlerin bu konuyu yeterince gündemde tutmaması bakımından endişe verici.

Kümülatif matriste görüldüğü üzere, öncelikli konular arasında en sonda yer alan konu başlığı ise Biyoçeşitlilik. Biyoçeşitlilik, öncelik olarak matriste en sonda yer almakla birlikte 32 şirketin 19'unun öncelikli konular listesinde yinelenen bir konu. Bu durum, biyoçeşitlilik konusunun pek çok şirket ve paydaşları için gündemde olduğunu ancak önceliklendirilmediğini gösteriyor.

Küresel perspektifte değerlendirildiğinde, 2011-2020 Birleşmiş Milletler Biyoçeşitlilik On Yılı ilan edilmişti. Doğayla uyum içinde yaşanması, biyoçeşitliliğin korunması, biyolojik çeşitlilik bileşenlerinin sürdürülebilir kullanımı ile genetik kaynakların kullanımından doğan faydaların adil ve eşit paylaşılması hedefi ile yola çıkmıştı. Yakın zamanda yapılan araştırmalar ise bu plan doğrultusunda hedeflenenlerin yetersiz kaldığına işaret ediyor.⁸ 2020 yılında Dünya Çevre Günü temasının da biyoçeşitlilik olması ve 2010'dan bu yana atılan adımların yetersiz kalması, önümüzdeki süreçte bu alana şirketlerin de daha dikkatli bakmaları gerekliliğine işaret ediyor. Bu sonucu doğrulayan ve Fortune 500 şirketlerini inceleyen bir araştırmaya göre, şirketlerin yarısı sürdürülebilirlik raporlarında biyoçeşitliliğe değiniyor, ancak sadece beşi spesifik, ölçülebilir ve zaman kısıtlı hedefler koymuş.⁹

8. Lavadenz, Gadir. Heinrich Böll Stiftung. Yeni Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi... neden ve kimin için?, 11 Haziran 2019.

9. Global Economic Forum, The Global Risks Report 2020, 2019

En az öncelik verilen konu Biyoçeşitlilik

Şirketler ve paydaşlar benzer konulara öncelik veriyor

Kümülatif önceliklendirme matrisinde şirketlerin ve paydaşların öncelik verdiği konular ayrı ayrı incelediğinde bu iki grup için farklı önceliklerin ilk sıraya çıktığını görüyoruz. Şirketler için Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler ile Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti en yüksek öncelikli konular olurken, Paydaşlar için Finansal performans en yüksek öncelikli konu olarak karşımıza çıkıyor.

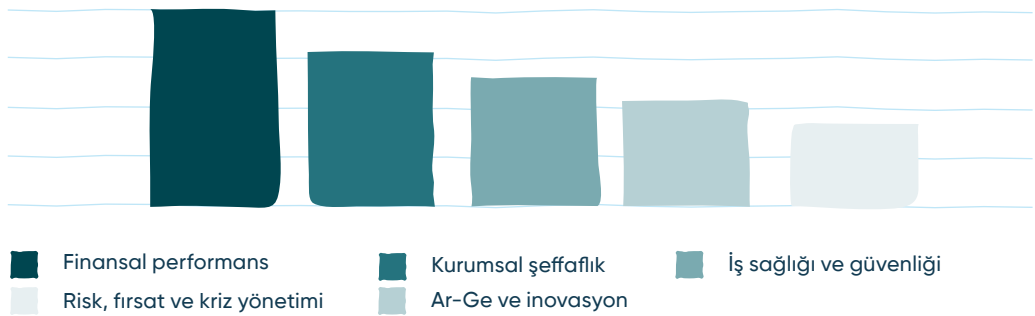
Paydaşların da şirketlerin yeterli kaynaklara sahip olmadan sürdürülebilirlik önceliklerinde çevresel ve sosyal konulara yatırım yapmayacaklarını düşündüğünü söylemek mümkün.

Şirketler için öncelikli ilk beş konu aşağıdaki şekilde öne çıkıyor:

Şirketler için öncelikli 5 konu

Paydaşlar için öncelikli 5 konu

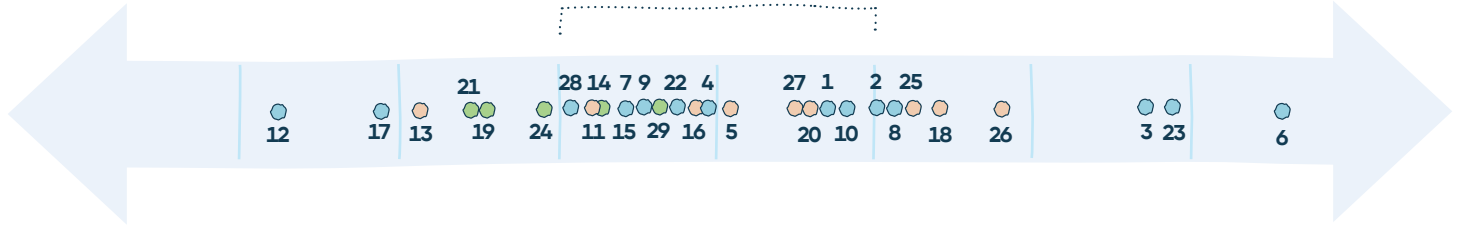

Şirketler ve paydaşlar, en çok Risk, fırsat ve kriz yönetimi, İş sağlığı ve güvenliği ve Çalışan ve insan hakları konularının önceliğinde uzlaşıyor

Paydaş, şirketlere göre daha çok öncelik veriyor.

Şirket ve paydaşları için benzer öncelik seviyesi

Şirket, paydaşlara göre daha çok önem veriyor.

Yüksek öncelikli konular

1. Finansal performans
2. Ar-Ge ve inovasyon
3. Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler
4. Risk, fırsat ve kriz yönetimi
5. İş sağlığı ve güvenliği
6. Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti
7. Kurumsal yönetim
8. Sorumlu ürün ve hizmetler
9. İş etiği ve regülasyonlara uyum
10. Veri gizliliği ve bilgi güvenliği
11. Çalışan gelişimi ve yetenek yönetimi

Orta öncelikli konular

12. Kurumsal şeffaflık
13. Paydaş iletişimi ve iş birliği
14. İklim değişikliği ve enerji
15. Müşteri sağlığı
16. Çalışan ve insan hakları
17. Yolsuzluk ve rüşvetle mücadele
18. Çalışan bağlılığı ve memnuniyeti
19. Atık yönetimi
20. Fırsat eşitliği ve çeşitlilik

Düşük öncelikli konular

21. Hava kalitesi
22. Sorumlu hammadde
23. Sorumlu pazarlama
24. Su yönetimi
25. Yerel topluluklar üzerinde etki
26. Toplumsal yatırımlar
27. Yerel ekonomi ve istihdam
28. Tedarik zinciri yönetimi
29. Biyoçeşitlilik

- Çevresel konular
- Sosyal konular
- Yönetişim konuları

Şirketlerin ve paydaşlarının öncelik derecesi konusunda tamamen hem fikir olarak puanladığı üç konu başlığı Risk, fırsat ve kriz yönetimi, İş sağlığı ve güvenliği ve Çalışan ve insan hakları. Bu üç başlık içerisinde Risk, fırsat ve kriz yönetimi ve İş sağlığı ve güvenliği başlıkları matriste en yüksek öncelikli konular arasında yer alırken, Çalışan ve insan hakları başlığı orta öncelikli konular başlığı altında bulunuyor.

Bu perspektiften bakıldığında en yüksek öncelikli konu olan Finansal performans başlığının paydaşlara göre şirketler tarafından daha fazla önceliklendirildiğini görmek mümkün.

29 konu arasında son sırada gelen Biyoçeşitlilik başlığı ise paydaşlar tarafından şirketlere göre çok küçük bir farkla daha fazla öncelikli olarak değerlendirilmiş durumda.

Şirketler ve paydaşların birbirinden en çok ayrıldığı konu ise Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti

Şirketler ve paydaşlarının birbirlerinden farklı düşündükleri ilk 5 konu ise sırasıyla Müşteri bağlılığı ve memnuniyet, Sorumlu pazarlama, Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler, Kurumsal şeffaflık ve Yolsuzluk ve rüşvetle mücadele.

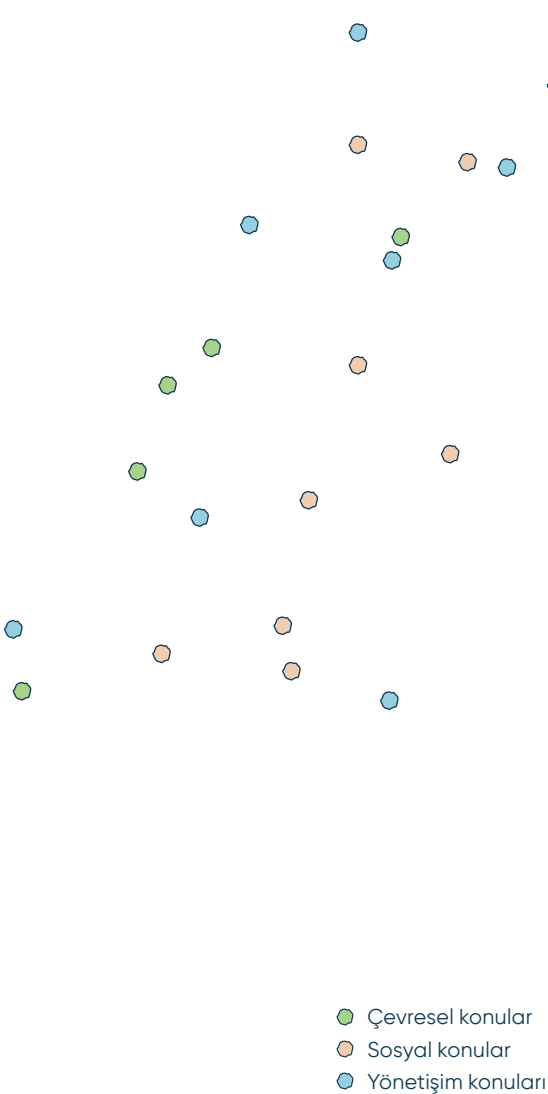
Detaylı incelendiğinde Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti ve Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler başlığı şirketlerce neredeyse en yüksek değer verilerek önceliklendirilirken, paydaşlarca daha düşük öncelik seviyesinde konumlanıyor.

Bu başlıklar arasından Sorumlu pazarlama şirketler tarafından paydaşlara göre daha yüksek öncelik seviyesinde değerlendirilmiş. Kümülatif matriste öncelik seviyesi olarak incelendiğinde ise bu başlık düşük öncelikli konular kümesinde yer alıyor.

Bu başlıklar arasında diğerlerinden farklı olarak Kurumsal şeffaflık paydaşlarca daha öncelikli görülüyor. Kurumsal şeffaflık kümülatif matriste ise orta öncelikli konuların başında geliyor.

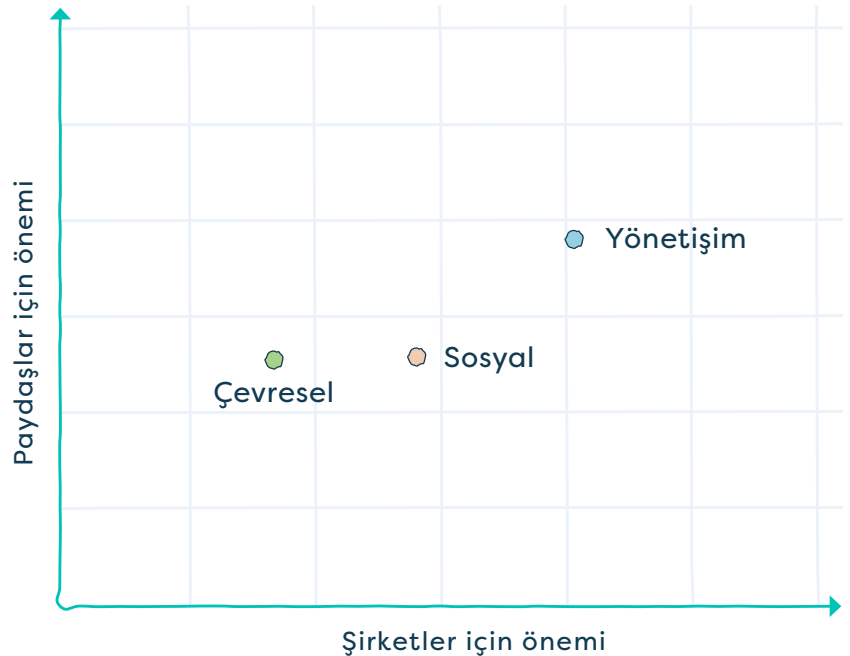
Şirketlerin halihazırdaki finansal kaygıları sürdürülebilirlik önceliklerinin de temelini oluşturmakta

Önceliklendirilen konu başlıkları ÇSY lensi ile filtrelediğinde dağılımın aşağıdaki grafikteki gibi olduğu görülüyor.

Kümülatif önceliklendirme matrisi incelendiğinde şirketler ve paydaşları için ekonomi ve yönetim alanındaki konuların "daha öncelikli" olduğunu söylemek mümkün. En yüksek öncelikli olarak belirlenen 11 konudan 9'u ekonomi ve yönetim alanındaki konular. Bununla birlikte, Çevresel konuların hiçbiri yüksek öncelikli konular kümesinde bulunmuyor. **Bu dağılım, Türkiye iş dünyasının dönüşen ekonomik düzenin gerisinde kaldığına, paydaş kapitalizmi**

- **yerine halen hissedar kapitalizminin ilkeleri doğrultusunda hareket ettiğinin de göstergesi.**
- Yönetişim ve Sosyal konulara şirketler paydaşlara göre çok az bir farkla daha çok öncelik verirken, çevresel konuların paydaşlar tarafında daha fazla önemsendiğini görüyoruz.

Bölüm 2: Şirketlerin önceliklendirme analizinde hangi konular daha çok gündemde?

Bölüm 2:

Şirketlerin önceliklendirme analizinde hangi konular daha çok gündemde?

Rapordaki metodoloji kapsamında, konuların şirketler ve paydaşlar için öncelik sırasına ek olarak raporlarda ne sıklıkta yinelendiği de incelendi. Bu incelemenin yapılmasının amacı ise hangi konuların şirketlerin uzun konu listesinde daha fazla yer aldığını görmek ve bu sayede sürdürülebilirlik gündeminde hangi konuların başı çektiğini anlamak.

Aşağıdaki grafik sürdürülebilirlik raporlarında en çok tekrar eden 7 konuyu gösteriyor.

Grafikte de görüldüğü üzere, incelenen 32 şirketin uzun konu listesi içerisinde en yaygın olarak tekrarlanan konu başlığı İklim Değişikliği ve Enerji.

İncelenen şirketlerin neredeyse tamamının uzun konu listesinde yer alan İklim değişikliği ve enerji başlığı tüm sektörleri ilgilendiren temel bir konu konumunda.

Bunun yanı sıra küresel olarak da hem kurumların hem özel sektörün hem de sivil toplumun en çok önem verdiği konuların başında geliyor.

Küresel trendler açısından bakıldığında ise iklim değişikliği, biyoçeşitlilik kaybı ve su kıtlığı, en çok endişe duyulan sürdürülebilirlik konularının başında gelmekte.¹⁰ Dünya Ekonomi Forumu'nun (WEF) her yıl yayımladığı Küresel Risk Raporu'nda, 2020'de küresel ekonomi için en önemli ilk beş tehdit: (1) iklim değişikliğinin yol açtığı aşırı hava olayları, (2) iklim değişikliği ile mücadelenin başarısızlığa uğraması, (3) doğal afetler, (4) biyolojik çeşitliliğin kaybı ve (5) insan eliyle yaratılan çevre felaketleri olarak değerlendirilmiş. En önemli 5 tehditin tamamının çevresel sorunlardan oluşması dikkat çekiyor.¹¹

10. The GlobeScan, The 2019 GlobeScan / SustainAbility Leaders Survey Report, 2019.

11. Global Economic Forum, The Global Risks Report 2020, 2019.

En çok tekrarlanan konu başlığı İklim değişikliği ve enerji

Aşırı iklim olayları pek çok sektörün geleceğini tehdit ediyor. Geçtiğimiz 10 yılda bu konunun öneminin farkına varan şirketler için iklim değişikliği ile mücadele konusunda atılan adımlar da kritik olmaya başladı. Sürdürülebilirlik perspektifinden de bakıldığında, dünyanın her yerinde etkisini gösteren bu mega trendin henüz aksiyona yeterince geçilmemiş olsa dahi en çok yinelenen konu başlığı olması olağan bir duruma işaret ediyor.

İklim değişikliği ve enerji başlığının ilk sırada çıkması küresel trendler ve konunun yakıcılığı göz önünde bulundurulduğunda şaşırtıcı değil. Şaşırtıcı olan, bu konu başlığının şirketlerin yüksek öncelikli konuları arasında değerlendirilmiyor oluşu. İklim değişikliği ve enerji başlığı, önceliklendirme matrisinde 29 başlığın içinde 14. sırada ve orta öncelikli konular kategorisinde. Buna ek olarak konu, paydaşlar tarafından şirketlere göre daha fazla öncelikli olarak değerlendiriliyor.

12. Ethical Corporation, *The Responsible Business Trends Report 2019*, 2019.

13. AccountAbility, *7 Sustainability Trends 2019*, 2018.

14. GRI, *Sustainability and Reporting Trends in 2025 Preparing for the Future*, 2015.

Bu durum, Sürdürülebilirlik Raporlaması trendlerini inceleyen küresel raporlarda da yer alıyor.

— Ethical Corporation tarafından yayımlanan *The Responsible Business Trends Report 2019* raporuna göre şirketlerin yalnızca %25'i iklim değişikliğine karşı çevre performanslarını iyileştirme adına bilime dayalı hedefler belirlediklerini belirttiler.¹²

— BM ve Karbon Saydamlık Projesi'nin (CDP, Carbon Disclosure Project) iş birliğinde olan Bilim Temelli Hedefler Girişimi'nin (Science Based Targets Initiative) belirlediği hedefler, küresel sıcaklık artışını 2°C'nin altında tutmak için gereken dekarbonizasyon seviyesiyle uyumludur. AccountAbility'nin *Sustainability Trends 2019* raporuna¹³ göre 163 şirket, sera gazı salımını bilimsel verilere dayanarak hesaplamayı ve azaltmayı da taahhüt etti. "İklim Eylemi için İşbirliği" başlığı ise sürdürülebilir iş dünyasını yönlendirecek ve şekillendirecek olan yedi trendin başında gelmekte.

— GRI'nin oraya koyduğu 2025 raporlama trendleri araştırmasında ise şirketlerin iklim değişikliğinin etkilerini azaltma, ekosistemleri koruma, bölgesel sürdürülebilir kalkınma planlarını uygulama gibi çabalara katkıları konusunda çok daha açık olmaları tavsiye edilmekte.¹⁴ Bu da, mevcut durumdaki çabaların yeterli olmadığını gösteriyor.

15. RobecoSam, Does corporate gender equality lead to outperformance?, 2015.

Sorumlu ürün ve hizmetler tüm sektörlerin faaliyet alanlarında sorumlu, çevresel, sosyal ve yönetişimsel çok sayıda faktörü gözeterek hizmet sunmaları, üretim yapmaları ve operasyonlarını sürdürmeleri anlamına geliyor. En çok yinelenen başlıklar arasında ikinci sırada yer alan bu konu aynı zamanda şirketlerin ve paydaşlarının en çok önceliklendirdiği 8. konu başlığı olarak yüksek öncelikli konular arasında.

Şirketler, ürün ve hizmetlerinin çevresel ve sosyal etkilerini, tedarikçilerden çalışanlara kadar ele alarak sürdürülebilir ürün ve hizmet geliştirir ve değer yaratırlar. AccountAbility'nin Sustainability Trends 2019 raporuna göre Tedarik Zinciri Zekası, yani tedarik zincirlerinin takibi, yönetimi ve şeffaflığını hedefleyen düzenleyici uygulamalar, 2019 yılının yedi küresel sürdürülebilirlik trendinden dördüncüsü olarak karşımıza çıkıyor. Tedarik zinciri yönetimini daha geniş kapsamlı olarak ele alan bu konu başlığı, şirketlerin operasyonlarını yürütürken daha yenilikçi çözümleri de göz önüne alması açısından dikkate değer.

Fırsat eşitliği ve çeşitlilik, şirketlerin tüm çalışanlarına yönelik ayırım yapmaksızın adil politikalar yürüttüğü ve yaş, cinsiyet, etnik köken, engellilik, cinsel yönelim, cinsel kimlik, din, dil gibi farklılıkları kabul ederek kapsayıcı bir iş ortamı sağlamanın temel prensiplerinden birini oluşturmakta. **Özellikle toplumsal cinsiyet norm ve rollerinin, kadınların istihdama katılabilmesi ve istihdamda kalabilmesinin önünde çok büyük engeller oluşturduğu Türkiye'de, bu konunun şirketlerin radarına girmiş olması bir zaruret.**

Analize bakıldığında ise, en çok yinelenen başlıklar arasında yer alan bu konu aynı zamanda şirketlerin ve paydaşlarının en çok öncelik verdiği 20. konu başlığı olarak orta öncelikli konuların sonunda yer almaktadır. Neredeyse tüm şirketlerin ajandasında olan bu başlığın öncelik matrisindeki konumuna bakıldığında yeterince önceliklenmediği söylenebilir.

Küresel olarak, şirketlerin performansını değerlendiren çalışmalar, hem yönetici kadrolarında hem de çalışanlar için toplumsal cinsiyet eşitliği ve çeşitlilik stratejileri uygulayan şirketlerin karlılık, finansal performans ve değer yaratma alanlarında çok daha iyi performans gösterdiklerini kaydediyor. Ayrıca, şirketlerin çeşitlilik ve kapsayıcılık performansı yatırımcıların dikkatini çekiyor. Örneğin, sürdürülebilir yatırım alanında çalışan RobecoSAM şirketinin yaptığı araştırmaya göre, 2004–2014 arası dönem incelendiğinde, cinsiyet eşitliği skoru yüksek olan portföylerin düşük olanlardan %11 daha iyi performans gösterdiği görülüyor.

Bu üç konunun ardından İş sağlığı ve güvenliği, Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti, İş etiği ve regülasyonlara uyum ve Çalışan gelişimi ve yetenek yönetimi aynı miktarda en çok yinelenen 4. başlıklardır. En çok yinelenen konu başlıklarında ilk dört konunun tüm sektörleri çapraz kesen konuları olması şaşırtıcı değil.

Sorumlu ürün ve hizmetler ve Fırsat eşitliği ve çeşitlilik en çok yinelenen konu başlıklarında ikinci sırada

En az yinelenen konu başlığı ise Yolsuzluk ve rüşvetle mücadele

16. Uluslararası Şeffaflık Derneği, 2019 Yolsuzluk Algı Endeksi Açıklandı!, 23 Ocak 2020. Uluslararası

Yolsuzluk ve rüşvetle mücadele konu başlığı ise altı kere yinelenerek şirketlerin ve paydaşların en az gündeminde olan konu olarak tanımlanıyor. Bu konu başlığı önceliklendirme matrisinde 11. olarak orta öncelikli konular arasında konumlanıyor.

Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün (Transparency International) her yıl yayımladığı ve ülkelerdeki iş insanlarının ve uzmanların görüşlerine dayanan **Yolsuzluk Algı Endeksi'nin 2019 sonuçlarına göre, Türkiye 39 puan ile 180 ülke arasında 91. sırada.** 2018 yılına göre iki puan kaybederek sıralamada bir yıl içinde 13 basamak geriye düşen **Türkiye, 2013-2019 yılları arasında en çok düşüş yaşayan üç ülkeden biri.**¹⁶

Küresel olarak her sene yayımlanarak takibi yapılabilen bu konunun ülke bazında iyiye gitmeyen seyrinin, sürdürülebilirlik raporlarında da oldukça az yinelenmesi ve orta öncelikli konular arasında yer alması ile örtüşür nitelikte olduğu çıkarımı yapılabilir.

91.

180

Bölüm 3:
**Şirketlerin
önceliklendirme
analizinde
Sürdürülebilir
Kalkınma
Amaçları nasıl
konumlanıyor?**

Bölüm 3:

Şirketlerin önceliklendirme analizinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları nasıl konumlanıyor?

Şirketlerin sürdürülebilirlik raporlamalarına Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın sunduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları rehberlik ediyor.

Analiz kapsamında şirketlerin Küresel Amaçlar'ı ele alış biçimleri raporlarında **1) SKA'ya hiç yer vermeyenler, 2) faaliyetleriyle hangi SKA'ya katkı sağladığını raporlayanlar ve 3) Kalkınma Amaçları'nı raporlarına daha derinlemesine entegre ederek öncelikli konularını SKA ile hizalayanlar** olmak üzere üç başlık altında değerlendirildi.

Bu üç kategoride değerlendirildiğinde, şirketlerin büyük bir kısmı raporlamalarında SKA'ları temel bir çerçeve olarak esas alıyor. **Çalışmaya dahil edilen şirketlerin %93 (30 Şirket) sürdürülebilirlik raporlamasında Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na yer vererek** faaliyetlerinin hangi amaçlara katkı sağladığını raporluyor. Öte yandan, **öncelikli konularını Küresel Amaçlar ile hizalayarak raporlayanların oranı ise yalnızca %37,5 (12 şirket)**. Bu iki veriden hareketle, şirketlerin SKA'lara referans verdiğini ancak kendi hedef ve öncelikleri ile SKA'lar arasında somut bir ilişki kurmak konusunda zayıf kaldıklarını söylemek mümkün.

Buradan hareketle, şirketlerin sürdürülebilirlik performansını raporlarken SKA'yı daha derinlemesine entegre ederek stratejik bir araç olarak kullanmaları gelişime açık alanlardan birini oluşturuyor.

Şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarında en çok yer verilen amaçlar değerlendirildiğinde, ekonomik büyüme ve iklim değişikliği göze çarpıyor. Raporlarında SKA'lara referans veren şirketlerin tamamı, sekizinci amaç olan İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme'ye katkı sağladığını belirtiyor. Bununla birlikte İklim Eylemi hedefi en çok referans verilen ikinci hedef olarak öne çıkıyor.

Bu sonuçlara bakıldığında, şirketlerin ekonomik büyüme isteği ile iklim krizi ile mücadele edecek, dolayısıyla yeni maliyetler doğuracak aksiyonları alabilmesi arasındaki gerilimin sürdüğünü görmek mümkün. Bu iki öncelikli konu arasındaki gerilimin yukarıdaki analizde değinilen öncelikli konular ve en çok yinelenen başlıklardaki verilerle uyumlu olduğunu görüyoruz.

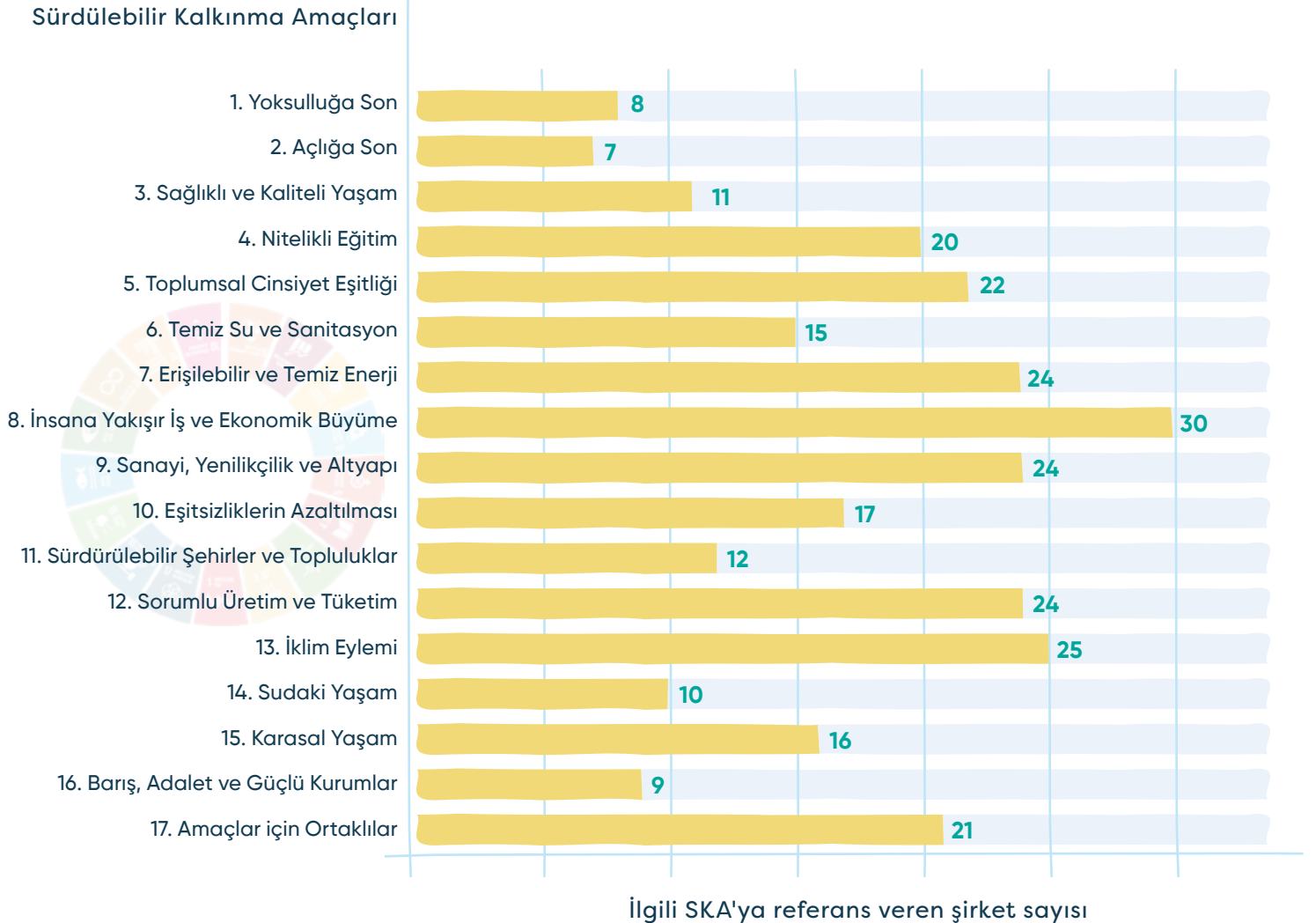
Şirketlerin ekonomik büyüme isteği ile, yeni maliyetler doğuracak aksiyonlar gerektiren iklim kriziyle mücadelesi arasındaki gerilim sürüyor

Analizde öne çıkan başka bir bulgu ise sosyal odaklı amaçlar arasındaki toplumsal cinsiyet eşitliğinin en çok vurgulanan konu olması. Raporlarında SKA'lara referans veren şirketlerin %73'ü Toplumsal Cinsiyet Eşitliği hedefine katkı sağladığını raporlamakta. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve çeşitliliğin şirket performansı ve yatırımcıların ajandasında giderek daha önemli bir gösterge haline gelmesi göz önüne alındığında bu durum tesadüf değil.

Aşağıdaki tablo, değerlendirmeye alınan şirketlerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan en çok hangilerine katkı sağladıklarını özetliyor:

17. AccountAbility, 7 Sustainability Trends 2019, 2018.

AccountAbility'nin 2019 Sürdürülebilirlik Trendleri Raporuna göre Küresel Amaçlar'a Akıllı Katkılar, 2019 yılının yedi küresel sürdürülebilirlik trendinden ikincisi olarak karşımıza çıkıyor.¹⁷ Yukarıda paylaşılan verilerden şirketlerin bu trendi takip ettiğini söylemek mümkün. Öte yandan rapor, şirketlerin Küresel Amaçlar'a yaptıkları katkının geleneksel iletişim seviyesinde olmasının yeterli olmadığını vurgulayarak şirketlerin ölçülebilir ve takip edilebilir hedefler belirlemesinin ve bu verileri raporlamasının önemine değiniyor. Bu uyardan hareketle şirketlerin SKA'ları öncelikli konuları ile hizalayarak somut ve ölçülebilir hedefler belirlemeleri ve bu hedeflerdeki katkılarını somut bir şekilde raporlamaları oldukça önemli.

Sonuç:

Küresel sistemin ve yatırımların kökten değişime uğradığı günümüzde, Türkiye’de iş dünyasındaki dönüşümün aynası olarak sürdürülebilirlik raporları ve sürdürülebilirlik öncelikleri öne çıkıyor. Bu çalışmanın amacını, bu şirketlerin sürdürülebilirlik önceliklerinin neler olduğunu ortaya koyarak iş dünyasının sürdürülebilirlik anlayışını değerlendirmek oluşturdu.

Bu amaçtan hareketle, Türkiye’de Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan ve öncelikli sürdürülebilirlik konularını önceliklendirme matrisi ile raporlayan 32 şirketin verisi derlenerek, sektör spesifik ve yetersiz sayıdaki konular dışarıda bırakılarak ortak bir önceliklendirme matrisi oluşturuldu.

Çalışma çıktılarına göre şirketler ve paydaşları için **en öncelikli konu finansal performans** olarak tespit edildi. Ayrıca, en yüksek öncelikli olarak belirlenen 11 konu başlığından dokuzu ekonomi ve yönetim alanındayken, çevresel konu başlığından hiçbir konu en yüksek öncelikli konular kümesinde yer alamadı. Bu sonuç da şirketlerin sürdürülebilirlik önceliklerinin temelini halihazırdaki finansal kaygılarından oluştuğunu göstermekte.

Finansal performansın ardından matriste en yüksek öncelikli çıkan 4 konu ise sırasıya, **Ar-Ge ve inovasyon, Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler, Risk, fırsat ve kriz yönetimi ile İş sağlığı ve güvenliği**. Önceliklendirme sırasında hem paydaş hem de şirketler için en düşük öncelikli görülen 5 konu ise **Biyoçeşitlilik, Tedarik zinciri yönetimi, Yerel ekonomi ve istihdam, Toplumsal yatırımlar ve Yerel topluluklar üzerinde etki**.

Bununla birlikte şirketlerin öncelikli konu matrisinde **en çok yinelenen konu başlığı İklim değişikliği ve enerji**. Yani iklim değişikliği meselesi tüm şirketlerin gündeminde olan bir konu. Ancak konunun yineleniyor olması ve gündemde tutulması yüksek öncelikli olarak görüldüğü anlamına gelmiyor. Başka bir deyişle, bu konu başlığı çoğu şirketin gündeminde olmasına rağmen toplu sonuçlara göre en yüksek öncelikli konular arasında yer almıyor.

Bu çıkarıma bakıldığında şirketlerin iklim krizi ile baş ederken güçlü bir finansal performansı her durumda önceliklediklerini fakat iklim krizine ilişkin yeterli aksiyon almadıklarını söylemek mümkün.

Önceliklendirme analizi aynı zamanda, şirketlerin ve paydaşlarının hangi konuları daha öncelikli gördüklerini gösteren ve önceliklerini kıyaslamaya olanak veren bir yaklaşım.

Bu perspektiften değerlendirilen 32 şirket incelendiğinde, şirketler ve paydaşlar en çok Risk, fırsat ve kriz yönetimi, İş sağlığı ve güvenliği ve Çalışan ve insan hakları konuları önceliğinde ortaklaşıyor. Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti ve Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler başlıkları ise şirketlerin paydaşlarından en çok ayrıştığı konular.

Araştırma, şirketlerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)’nın öncelikli konuların çerçevelenmesine nasıl bir katkı sunduğunu da mercek altına alıyor. Şirketlerin büyük bir çoğunluğu raporlarında SKA'lara yaptıkları katkıya yer verirken, bunları stratejik bir çerçeve ile önceliklendirme konusunda henüz gelişme aşamasında. Şirketlerin raporlarında en çok yer verdiği amaç İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme ve İklim Eylemi. Bu iki amaç, iş dünyasının önümüzdeki dönemde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları’ndan hangisi veya hangilerine yönelik çalışmalar yürüteceğinin ipucunu veriyor. Ancak şirketlerin İklim Eylemi amacına yer vermesine rağmen, iklim konusunu önceliklendirme noktasında geride kaldığını görüyoruz. Bu sonuç, sürdürülebilirlik kavramının çevresel konularla özdeşleştirildiği algısını yeniden sorguluyor.

Değişen ve belirsizliklerin derinden hakim olduğu küresel sistemde, şirketlerin öngörülebilir olma ihtiyacının giderek artmasına paralel olarak özellikle gün geçtikçe daha fazla sayıda halka açık şirketin performanslarını kamuya şeffağça paylaştığını görüyoruz. Bu trendin Türkiye ayağında iş dünyasının sürdürülebilirlik önceliklerine yönelik yaptığımız bu çalışmanın uzun vadede trendleri takip etmek açısından faydalı olacağını umuyoruz.

Ek- Metodolojiye Yönelik Ek Veriler

Değerlendirmeye Alınan Şirketler ve Sürdürülebilirlik Raporları Listesi

1. Ak Enerji 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
2. Akbank 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
3. Aksa Enerji 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
4. Anadolu Efes 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
5. Arçelik 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
6. Aygaz 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
7. Brisa 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
8. Coca Cola İçecek 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
9. Çimsa 2018 Entegre Faaliyet Raporu
10. Enerjisa Enerji 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
11. Enka 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
12. Ford Otosan 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
13. Garanti BBVA 2018 Entegre Faaliyet Raporu
14. Global Yatırım Holding 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
15. Halkbank 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
16. Kereviş 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
17. Koç Holding 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
18. Kordsa 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
19. Logo Yazılım 2017 Sürdürülebilirlik Raporu
20. Migros 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
21. Polisan 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
22. Şekerbank 2017 Sürdürülebilirlik Raporu
23. Şok Marketler 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
24. TAV 2016- 2017 Sürdürülebilirlik Raporu
25. Tekfen Holding 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
26. TSKB 2018 Entegre Faaliyet Raporu
27. Turkcell 2017 Sürdürülebilirlik Raporu
28. Türkiye İş Bankası 2018 Entegre Raporu
29. Ülker 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
30. VakıfBank 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
31. Yapı Kredi 2018 Sürdürülebilirlik Raporu
32. Zorlu Enerji 2016-2017 Sürdürülebilirlik Raporu

Ek- Metodolojiye Yönelik Ek Veriler

Değerlendirmeye Alınan Şirketlerin Aralık 2019 İtibariyle Piyasa Değeri Listesi

Piyasa Değeri (Milyar TL)

TEKFEN HOLDİNG	6,19	POLİSAN	1,94
ANADOLUEFES	11,47	MİGROS	3,83
AYGAZ	3,24	GARANTİ	38,98
İŞ BANKASI	27,94	TURKCELL	27,24
KEREVİTAŞ	1,82	TAV	9,28
VAKIFBANK	10,77	ZORLU ENERJİ	2,36
LOGO YAZILIM	0,97	FORD OTOSAN	23,61
ENERJİSA ENERJİ	7,24	ENKA	26,30
ÜLKER	6,39	AK ENERJİ	0,54
AKSA ENERJİ	1,59	ÇİMSA	1,06
YAPI KREDİ	19,43	BRİSA	1,78
KOÇ HOLDİNG	46,99	COCA COLA İÇECEK	8,05
ŞOK MARKETLER	5,75	AKBANK	36,14
HALKBANK	6,50	ARÇELİK	11,96
TSKB	2,52	KORDSA	2,26
GLOBAL YATIRIM	1,09	ŞEKERBANK	1,20

Ek- Metodolojiye Yönelik Ek Veriler

Analizde Yer Verilen Konu Başlıkları

Çevresel konu başlıkları:

- İklim değişikliği ve enerji
- Su yönetimi
- Atık yönetimi
- Biyoçeşitlilik
- Hava kalitesi

Sosyal konu başlıkları:

- Fırsat eşitliği ve çeşitlilik
- İş sağlığı ve güvenliği
- Çalışan gelişimi ve yetenek yönetimi
- Toplumsal yatırımlar
- Çalışan bağlılığı ve memnuniyeti
- Yerel ekonomi ve istihdam
- Paydaş iletişimi ve iş birliği
- Çalışan ve insan hakları
- Yerel topluluklar üzerinde etki

Yönetişim konu başlıkları:

- Sorumlu ürün ve hizmetler
- Müşteri bağlılığı ve memnuniyeti
- İş etiği ve regülasyonlara uyum
- Finansal performans
- Tedarik zinciri yönetimi
- Risk, fırsat ve kriz yönetimi
- Kurumsal yönetim
- Veri gizliliği ve bilgi güvenliği
- Dijital dönüşüm ve yeni teknolojiler
- Ar-Ge ve inovasyon
- Kurumsal şeffaflık
- Sorumlu hammadde
- Müşteri sağlığı
- Sorumlu pazarlama
- Yolsuzluk ve rüşvetle mücadele

Sorumluluk reddi

Bu doküman; şirketlerin güncel verileri üzerine bina edilen varsayımlara dayanan ve bilinen yahut bilinmeyen bazı risk ve belirsizliklerden etkilenebilecek olasılık ve beklenti benzeri ileriye dönük birtakım ifadeler içermektedir. Gerçek sonuçlar, performans çıktıları veya olaylar; bu tür ileriye dönük beyanlarda ifade edilen veya ima edilenlerden önemli ölçüde farklılık arz edebilir. Bu dokümanın muhteviyatında yer alan hiçbir ileriye dönük ifade, herhangi bir şekilde kesin veya sapmaz önerilerde bulunma iddiasında olmadığı gibi yatırım tavsiyesi de değildir. S360, yasal sorumlulukların yerine getirilmesi maksadıyla yapılacak herhangi bir açıklama istisna teşkil etmek üzere, hiçbir şekil ve şartta burada yer alan herhangi bir bilgiyi veya ileriye dönük beyanı güncelleme yükümlülüğü altında değildir.

Bu doküman ve içerisinde yer alan her türlü materyale ait tüm haklar saklıdır ve S360 Sürdürülebilirlik ve İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin açık yazılı izni olmadan tamamen veya kısmen, herhangi bir biçimde veya şekilde satılamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, iletilemez veya ifşa edilemez.

Yazarlar: [Asya Saydam](#), [Özgün İnceoğlu](#), [Seza Eraydın](#)

Tasarım: [Tolgahan Akbulut](#) tolgahanakbulut.com

www.s360.com.tr

tel: +90 212 351 91 76 fax: +90 212 351 91 71

info@s360.com.tr

Yeşilce Mah. Yunus Emre Cad. Nil Ticaret Merkezi

No:8 Kat:1 34418 4,Levent, İstanbul

